

ІСТОРИОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО ТА СПЕЦІАЛЬНІ ІСТОРИЧНІ ДИСЦИПЛІНИ

УДК 929 Шевченко (477.41)

Коркач С.О.

Національний історико-етнографічний заповідник «Переяслав»

ПЕРЕЯСЛАВСЬКА ШЕВЧЕНКІАНА: АСПЕКТИ НАУКОВОЇ РОЗРОБКИ

У статті розглядаються наукові праці, що безпосередньо чи опосередковано стосуються вивчення життя і творчості Т. Шевченка і пов'язані з Переяславщиною. Нині існує велика кількість наукових праць історичного, археологічного, краєзнавчого, літературно-мистецького характеру, де висвітлюється життя і творчість Т. Шевченка під час його перебування в Переяславі, але потрібно зазначити, що на сьогодні стан дослідження проблеми переяславської шевченкіани залишається недостатньо вивченим. Тема зумовлена недостатньою комплексною розробкою проблеми історіографії переяславської шевченкіани, оскільки в науковому обігу постійно з'являються нові матеріали, проводяться тематичні конференції, круглі столи, які потребують цілісного дослідження.

Ключові слова: Т. Шевченко, Переяслав, Переяславщина, творча спадщина, публікації.

Постановка проблеми. Про Т.Г. Шевченка, творця й особистість, написані сотні книг, серед яких – наукові розвідки, художні біографії, публіцистичні та науково-популярні статті. Кожна доба по-своєму інтерпретувала творчість поета і митця, часто покриваючи цю історичну постать різними ідеологічними нашаруваннями.

За роки незалежності України шевченкознавство та шевченкіана збагатились не тільки новими спробами прочитання Т.Г. Шевченка, проясненням раніше табуєваних місць його біографії, а й списком імен дослідників його творчості – вітчизняних, закордонних та краєзнавчих. У зв'язку з цим варто ознайомитися з публікаціями, що розкривають значення цієї геніальної особистості для сучасності, увиразнюють постать Т.Г. Шевченка – митця і мислителя в історичній перспективі та з позицій сьогодення, висвітлюючи його зв'язок з Переяславщиною.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Автор для вирішення поставленої проблеми використала джерельну базу, що представлена збірником наукових праць Національного історико-етнографічного заповідника (далі – НІЕЗ)

«Переяслав» – «Переяславіка» та збірниками матеріалів конференцій. Саме в них інтенсивно та систематично публікувалися й публікуються результати досліджень життя і творчості Т. Шевченка. Вони яскраво демонструють роль та внесок місцевих науковців у вивчення життя і творчості Т. Шевченка переяславського періоду.

Постановка завдання. Метою роботи є систематизація, узагальнення і популяризація наукових досліджень життя і творчості Т.Г. Шевченка, пов'язаних з Переяславщиною.

Відповідно до мети визначені завдання:

– з'ясувати стан наукової розробки проблеми дослідження;

– ввести до наукового обігу нові джерела дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Джерельна база складає основу для будь-якого наукового дослідження, тому її особливості та характер, перш за все, зумовлені специфікою обраної теми. Головне наповнення джерельної бази даного дослідження складає сукупність наукових праць та архівних джерел, що безпосередньо чи опосередковано стосуються вивчення життя

і творчості Т. Шевченка і пов'язані з Переяславщиною. Нині існує велика кількість наукових праць історичного, археологічного, краєзнавчого, літературно-мистецького характеру де висвітлюється життя і творчість Т. Шевченка під час його перебування в Переяславі. Тому для зручності опрацювання та максимального охоплення всього комплексу джерел проведена їх систематизація відповідно до тематичного наповнення, наукової репрезентативності, цілісності та повноти висвітлення поставленої проблематики.

Одна із груп джерел представлена працями, опублікованими в періодичних наукових виданнях, тематичних збірниках та збірниках матеріалів конференцій. Вона є найчисельнішою та демонструє широкий спектр питань у сфері дослідження життя і творчості Т. Шевченка переяславського періоду. Серед них важливе значення має науковий збірник НІЕЗ «Переяслав» – «Переяславіка». Саме в ньому інтенсивно та систематично публікувалися й публікуються результати досліджень життя і творчості Т. Шевченка, демонструючи роль та внесок місцевих науковців у вивчення творчої спадщини Т. Шевченка, пов'язаної з Переяславщиною.

На думку І. Ліхового, для Т.Г. Шевченка Переяславщина була мальовничою землею, що відображена в доісторичних міфах і легендах та описана у найдавніших літописах. Для поета цей край був наче моделлю всієї України, де він завжди знаходив сюжети і був творцем відразу в кількох іпостасях – дослідником історії та етнографії Середнього Подніпров'я, описував у своїх поезіях трагічну минувшину Переяславщини, спілкувався з людьми, багато з яких стали героями його творів чи епістолярної спадщини [1, с. 3]. Саме на Переяславщині, в ніч перед Різдом 1845 року Т. Шевченко написав «Заповіт», якому судилося стати гімном для багатьох поколінь українців. Тут він написав твори, без яких сьогодні важко уявити Шевченка – поета і художника. Його програмні поеми-«послання» 1845 року «Наймичка», «Кавказ», підписані «у Переяславі», а також завжди актуальні «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм...», «Холодний яр», «Минають дні, минають ночі» – «у В'юнищах» [1, с. 4]. У Переяславі Т. Шевченко почувався як дома. Тож, не випадково, що і будинок його приятеля, місцевого лікаря Козачковського, де поет бував неодноразово, став Музеєм «Заповіту» Т.Г. Шевченка.

Т. Шевченко побував на Переяславщині в 1845 та в 1859 роках, тут написав одні із кращих творів. Вперше Т.Г. Шевченко приїхав у місто

Переяслав у серпні 1845 року, за завданням Археологічної комісії змальовувати та описувати архітектурні пам'ятки старого Переяслава. Під час приїзду в 1845 році він зупинився у лікаря Андрія Осиповича Козачковського, з яким познайомився в Петербурзі в 1841 році [2, с. 106 – 108] та в селі В'юнищі у Степана Никифоровича Самойлова. Востаннє Т. Шевченко приїздить до Переяслава влітку 1859 року.

Про Переяслав, пам'ятки міста, наддніпрянські села, про гостинних друзів Т. Шевченко залишив багато спогадів у повістях «Близнецы» та «Художник», «Археологічних нотатках», листуванні, поезіях, малюнках.

Окремий історіографічний доробок з питань переяславської шевченкіани займає праця С. Дембіцького «Відзначення 150-річчя з дня народження Т. Шевченка на Переяславщині» [3, с. 36–47], в якій автор розповідає про ряд заходів, які відбувалися на Переяславщині в рамках святкування 150-річчя із дня народження Т. Шевченка.

У статті О. Жам та Н. Ткаченко «Створення етнографічного парку на честь 150-річчя із дня народження Т.Г. Шевченка в Переяслав-Хмельницькому» [4, с. 48–68] теж йде згадка про те, що серед низки заходів, які були заплановані для відзначення 150-річчя із дня народження Т.Г. Шевченка у м. Переяславі-Хмельницькому, найпомітнішим і найвизначнішим стало закладення етнографічного парку, присвяченого видатному поету і художнику. В подальшому цей парк став основою для створення першого в Україні скансену – Музею народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини [4, с. 64].

Серед новітніх досліджень у характеристиці Переяславського періоду поета варто виділити статтю Т. Грудевич та Л. Шкіри «Музей народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини: стежками Кобзаря» [5, с. 28–33], в якій розглядається проведення заходу «Шевченко-фест» в Музеї народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини у травні 2014 р.

За словами Т. Грудевич та Л. Шкіри, твори Т. Шевченка – це потужний краєзнавчий матеріал, що допомагає зрозуміти життя і побут народу, сільську архітектуру XIX століття. Творчість Т. Шевченка потребує детальнішого вивчення, висвітлення в музейних експозиціях, екскурсіях, виставках. Під великим враженням від Переяславських краєвидів Т. Шевченко змальовує багато «рисуноків»: «У В'юнищі», «Покровська церква», «Михайлівська церква», «Вознесенський собор», «Андруші», «Верби в Андрушах» [5, с. 30].

У Музеї народної архітектури та побуту Середньої Наддніпряниці, зберігаються пам'ятки дерев'яної народної архітектури II половини XIX – початку XX століття. Тут експонується понад 300 об'єктів, із них – 122 пам'ятки народної архітектури, 20 дворів з хатами та господарськими будівлями, 25 різноманітних установок та майстерень, понад 30 тисяч творів народного мистецтва, знятих праці, речей побуту та вжитку. Предметом пізнання і відображення в Музеї є народна архітектура, побут, ремесла та промисли, народні звичаї, традиції та обряди українського народу [4, с. 29]. Саме в Музеї народної архітектури та побуту Середньої Наддніпряниці можна побачити дерев'яні пам'ятки, про які Т.Г. Шевченко писав у своїх творах. Подорожуючи селами та містами, поет змальовував різні побутові сцени, малював хати селян, церкви, природу.

У науковій праці А. Козулько «Переяслав у малюнках Тараса Шевченка» [6, с. 74–82] розглядаються малюнки Т. Шевченка, створені в Переяславі, а також дається мистецька характеристика, описи зображених пам'яток, складені Т. Шевченком. Твори, що йдуть в альбомі, розглядаються в такій послідовності: «Кам'яний хрест Святого Бориса», «Михайлівська церква в Переяславі», «Вознесенський собор у Переяславі», «В Переяславі. Церква Покрови».

Справді, на той час у місті налічувалось тринадцять церков і один монастир. Т. Шевченко намалював ті, що мали історичне значення, привертати увагу архітектурою. Одна пам'ятка Переяслава залишилась незмальованою. Однак він подає її опис в «Археологічних нотатках» і пояснює, чому вона не знайшла відображення у фарбах: «В цитадели древней крепости, или в вышнем городе, церковь Успения Пресвятыя Богородицы. Та самая, в которой присягал Богдан Хмельницкий на верность московскому царю, сгорела, и на том месте в 1760 году построена новая по образцу древней, деревянная о девяти византийских куполах с крещатыми окнами во фронтонах. А при Феодосии преосвященном Переяславском в 1825 году возобновлена; внутренность осталась в прежнем виде, а наружность, к сожалению, до варварства искажена. Невозможно смотреть на нее, а не только рисовать» [7, с. 213].

Автор статті наголошує на тому, що в малюнках Т. Шевченка провідним є архітектурний мотив. Споруди для нього були живими свідками гіркого і славного минулого. Необхідність виконувати акварелі швидко зумовила особливий метод їх створення. Художник точною лінією малював

ліплення, архітектурні деталі, деякі дрібниці й фарбою позначав перший і другий плани, надавав спорудам об'єму, а навколишньому середовищу – відчуття простору і повітря. Він із майстерністю користувався тоновими можливостями живопису. Застосування лише двох кольорів, відсутність контрастів передають сум історичного минулого Переяслава.

Важливою у праці є інформація про те, що малюнки, які створені в 1845 році, становлять надзвичайно цінну частину українського пейзажного живопису, який у 1830–1840-х роках тільки зароджувався як самостійний жанр. Твори поєднують достовірність і живу спостережливість художника, показують реальний стан пам'яток. Виконання акварелей з натури, відсутність ідеалізації, прикрашання наближають малюнки до реалістичного мистецтва [6, с. 81]. Подорож Т.Г. Шевченка до Переяслава хоч і ускладнилась хворобою, але була вдалою як для його поетичної, так і малярської творчості.

У статті Н. Кухаревої «Твори Т.Г. Шевченка періоду «Петербурзького Переяслава» в історико-літературних залах «Музею «Заповіту» Т.Г. Шевченка» [8, с. 103–112] розглядається поема Т.Г. Шевченка «Тарасова ніч» періоду «Петербурзького Переяслава» в історико-літературному контексті та обґрунтовується доцільність її включення до Переяславського циклу літературної творчості поета.

Предметом наукового аналізу статті Н. Кухаревої та С. Коркач «Переяславський Музей «Заповіту» Т.Г. Шевченка» [9, с. 113–125] обрано ідею створення та функціонування Музею «Заповіту» Т.Г. Шевченка у складі НІЕЗ «Переяслав». У фондах НІЕЗ «Переяслав» зберігаються спогади онука лікаря А. Козачковського – Андрія Йосиповича Козачковського. Спогади записані Андрієм Йосиповичем з уст його бабусі Марії Степанівни Козачковської, дружини лікаря А. Козачковського. З цих спогадів дізнаємося, що родина Козачковських довгий час зберігала в родинному архіві матеріали Т.Г. Шевченка. Це були листи Т. Шевченка з неволі, колекція малярських творів, можливо інші документи, які до нас не дійшли. Після революції, коли почалися репресії, велику частину родинного архіву Йосип Андрійович (син лікаря А. Козачковського) спалив, а частину якимось чином, як пише у спогадах А.Й. Козачковський-внук, передав до Петербургу. Родина Козачковських була репресована і вислана в Середню Азію.

У колекції НІЕЗ «Переяслав» досить широко представлена шевченкіана. Це факсимільні

видання «Кобзарів» (1840 та 1860 рр.), унікальні видання творів Т.Г. Шевченка, датовані кінцем XIX ст., а також дослідження біографії та творчості поета відомими науковцями, визначними громадсько-культурними діячами, окремі раритетні книжкові видання XX ст., автографи творів поета [9, с. 123].

У статті І. Кучеренко «Переяславський Вознесенський собор у літературно-мистецькій спадщині Т.Г. Шевченка. Архітектурно-етнографічний аспект» [10, с. 133–136] зроблено спробу дослідити літературно-мистецьку спадщину Т. Шевченка (повість «Близнець», поема «Сон», живописні та графічні роботи) в архітектурно-етнографічному аспекті. Передусім, зосереджено увагу на натурних замальовках Вознесенського монастиря древнього Переяслава та на його словесних характеристиках у творах Т. Шевченка, які є джерелом наукової інформації.

Дослідники мистецької спадщини Т. Шевченка звертали увагу на те, що деякі його художні твори зіставляються з літературними, хоча й не обов'язково при цьому графічні сюжети конкретно ілюструють описи в поетичних чи прозових текстах. Таку особливість відзначали, зокрема, шевченкознавці Є. Кирилюк та Таракан-Бережа. Проте вони акцентували переважно питання взаємозв'язку поезії й живопису Т. Шевченка. Манеру Тараса Григоровича розв'язувати проблеми реалістичного пейзажу досліджували такі відомі мистецтвознавці, як Я. Затенацький, Б. Бутнік-Сіверський, Є. Середя, З. Лашкул, К. Чумак.

У науковій праці В. Подриги «Змалювання образу Переяслава в повісті Тараса Шевченка «Близнець» [11, с. 169–178] розглядаються особливості змалювання образу Переяслава в повісті Тараса Шевченка «Близнець». Доводиться, що прозаїк створив реалістичний та символічний образи міста, увиразнивши просторовими об'єктами, топонімами, гідронімами. У повісті Переяслав – просторовий об'єкт, символ історичної пам'яті українського народу, узагальнено-символічний образ Божого граду.

С. Пригонюк у своїй статті «Шляхами Великого Кобзаря. Тарас Шевченко і Переяславщина» [12, с. 180–189] висвітлює переяславський період життя і творчості українського мислителя, поета і художника Тараса Григоровича Шевченка.

Творча продуктивність поета в той час визначається появою поеми «Наймичка» (13 листопада), в якій поет оспівує велич жіночого серця, подвиг любові і вірності. З глибиною поет від-

творив складні драматичні переживання матері. Надруковано її через дванадцять років у збірнику П. Куліша «Записки о Южной Руси» (1857). Щоправда, оскільки поет ще не мав права друкуватися, вона з'явилася без прізвища автора. Високу оцінку поемі дали М. Добролюбов, Л. Толстой, І. Франко, М. Горький та ін.

Поему «Кавказ» (18 листопада) Шевченко написав у Переяславі під свіжим враженням від звістки про загибель 14 листопада у Даргінському поході на Кавказі свого друга Якова де Бальмена. Поет дуже цікавився Кавказом, де перед тим побував О. Чужбинський. У спогадах останнього занотовано розмову між ними про поему «Тризна»: «Нехай йому цур! Ось сядь лиш та розкажи мені про Кавказ і про черкесів». Долго мы беседовали о горцах, его все занимало, он спрашивал о малейших подробностях тамошнего быта». Рукопис «Кавказу» він передав 1846 р. через свого знайомого, члена Кирило-Мефодіївського товариства М. Савича, який їхав у Париж, шанованому ним Адаму Міцкевичу.

У В'юнищах Т. Шевченко працював так само плідно. З 14 по 22 грудня він написав шість творів. 14 грудня Шевченко закінчив послання «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнєє посланіє». Це широкі філософсько-політичні роздуми над минулим і сучасним рідного краю. У В'юнищах Т. Шевченко багато разів чув розповіді про участь переяславських козаків у гайдамацькому русі 1768 р. Це спричинило написання поезії «Холодний Яр» (17 грудня 1845 р.). У В'юнищі написано низку ліричних поезій: «Маленькій Мар'яні» (20 грудня), «Минають дні, минають ночі» (21 грудня), «Три літа» (22 грудня). Цими поезіями, включаючи «Заповіт», завершується альбом «Три літа» [12, с. 187].

Особливу увагу слід звернути на науковий доробок Д. Тетері та С. Тетері «Кургани давнього Переяслава та його околиць і Тарас Шевченко» [13, с. 190–197], в якому розглядаються унікальні пам'ятки культурної спадщини – кургани давнього Переяслава і його околиць, та показано їх зв'язок із творчим доробком Т.Г. Шевченка.

Як показують дослідження археологів, кургани давнього Переяслава та його околиць хронологічно відносять до епохи бронзи – раннього залізного віку та Київської Русі. Курганні некрополі Переяслава давньоруського часу не оминув у своїй творчості й Т. Шевченко. У повісті «Близнець» опис цих свідків давнини справляє цільне художнє враження [13, с. 191 – 193].

Саме кургани, свідки багатьох історичних подій давнини, справили великий вплив на літературну творчість Т.Г. Шевченка. У творах поета ми зустрічаємо такі слова, як «могили», «високі могили», «начетверо розкопана», «розрита могила». В його щоденниках також можна віднайти відомості про розкопки деяких курганів. Пов'язуючи ці пам'ятки давньої історії, за легендами, з історією запорозького козацтва, він вважав їх свідками героїчної боротьби українського народу за свободу і незалежність. Причетність курганів до козацької епохи зазначалася Т.Г. Шевченком у ряді поезій – «Іван Підкова», «Гайдамаки», «За байраком байрак», «До Основ'яненка» та ін. У своїх «Археологічних нотатках» Т. Шевченко згадує під Переяславом Богданову могилу, назва якої в його сприйнятті пов'язується з перебуванням тут Богдана Хмельницького [13, с. 195].

Дослідник творчості Т. Шевченка В. Ткаченко у праці «Переяславські Андруші у творчій спадщині Т. Шевченка та Д. Косарика» [14, с. 200–211] стверджує, що знайомство Т. Шевченка з давніми козацькими селами Андруші, В'юнища, Козинці, Трахтемирів, Монастирок відбулося в далекому 1845 р. У статті мова йде про одне із сіл Переяслав-Хмельницького району Київської області – Андруші. У цьому селі побували у свій час письменник, поет і митець Т.Г. Шевченко та літературознавець і науковець Д.М. Косарик, які у своїй творчості приділили йому увагу, адже сьогодні дослідити історію та традиційну культуру цього села вже неможливо.

У статті О. Шкири та Т. Деркач «Бібліотечний проект «Шевченко і Переяславщина» в університетській книгозбірні» [15, с. 217–229] розглядається бібліотечний проект ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ 217ра. Г.С. Сковороди» присвячений Тарасу Шевченку і Переяславщині.

Переяслав і Переяславщина займали визначне місце в житті і творчості геніального поета України Т.Г. Шевченка. Тому органічною стала ідея розробки бібліотечного проекту «Шевченко і Переяславщина», започаткована створенням в університеті, в читальній залі імені Т.Г. Шевченка Шевченківської світлиці за пропозицією відомого шевченкознавця, радника-організатора Комітету з Національної премії України імені Т. Шевченка Бориса Михайловича Войцехівського, внесеною ним керівництву університету в 2008 році. Науковцем було передано до новоствореної Шевченківської світлиці блоки матеріалів, присвячених Переяславському періоду творчості Т.Г. Шевченка, цифрові копії рукописів, поетичних шедев-

рів, акварелей Шевченка, книги та інші матеріали.

Інформація про книжкові виставки під назвою «Шевченкознавство» розміщена на веб-сайті книгозбірні в тематичній рубриці, присвяченій Року Шевченка. У цій рубриці представлено також віртуальні книжкові виставки «Будитель і трагитворч нації» та «Шевченківська світлиця», що презентують літературну, мистецьку спадщину Т. Шевченка та її наукові дослідження в Україні і в світі, є доступними і для віддалених користувачів бібліотеки. Такий формат книжкових виставок сприяє розкриттю фондів для ширшого кола користувачів. Бібліотечна шевченкіана представлена на веб-сайті інформаційно-бібліографічним бюлетенем, який складається із трьох тематичних розділів: I розділ «Твори Т.Г. Шевченка»; II розділ «Наукове дослідження творчої спадщини Т.Г. Шевченка»; III розділ «Виховні заходи. Методичні розробки». У бюлетені розкрито ресурсний фонд бібліотеки з даної теми з використанням електронного каталогу. В бюлетені відображено бібліографічні відомості про твори Т.Г. Шевченка, літературознавчі, методичні матеріали, монографії, матеріали наукових конференцій, дипломні роботи, статті з наукових збірників, періодичних видань. Мета видання – привернення уваги користувачів до глибшого вивчення життєвої і творчої спадщини Т.Г. Шевченка.

Проаналізувавши внесок дослідників життя і творчості Т.Г. Шевченка переяславського періоду, варто зазначити, що їх науковий доробок представлений переважно публікаціями історичного, археологічного та красназничого характеру, де досліджуються літературно-мистецькі напрацювання питання Т.Г. Шевченка, тоді як питання історіографії та бібліографії залишаються поки що поза увагою науковців.

Висновки. Загалом, наявна джерельна база має досить широкий спектр тематичного наповнення й демонструє направленість та результативність вивчення життя і творчості Т. Шевченка, пов'язаних з Переяславом. Тому її всебічний аналіз дозволяє реалізувати поставлену мету та відповідні завдання, а також повною мірою розглянути різні аспекти теми дослідження ввести до наукового обігу опрацьований матеріал.

Фактичний матеріал дослідження, зроблений на основі узагальнення, та теоретичні висновки можуть бути використані в подальших наукових дослідженнях життя і творчості Т.Г. Шевченка, зокрема під час розробки лекційних курсів, підготовки посібників, біографічних довідників, красназничих нарисів, наукових статей.

Список літератури:

1. Ліховий І. Шевченко і Переяслав. Переяславіка: Наукові записки Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»: Збірник наук. статей. 2015. Вип. 8 (10). С. 3–6.
2. Дембіцький С. Садиба А.О. Козачковського. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Тарас Шевченко в долі слов'янських народів: діалог через століття і кордони». Київ, 2014. С. 106–108.
3. Дембіцький С. Відзначення 150-річчя з дня народження Т.Г. Шевченка на Переяславщині. Переяславіка: Наукові записки Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»: Збірник наук. статей. 2015. Вип. 8 (10). С. 36–47.
4. Жам О., Ткаченко Н. Створення етнографічного парку на честь 150-річчя з дня народження Т.Г. Шевченка в Переяславі-Хмельницькому. Переяславіка: Наукові записки Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»: Збірник наук. статей. 2015. Вип. 8 (10). С. 48–73.
5. Грудевич Т., Шкіра Л. Музей народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини: стежками Кобзаря. Переяславіка: Наукові записки Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»: Збірник наук. статей. 2015. Вип. 8 (10). С. 28–35.
6. Козулько А. Переяслав у малюнках Тараса Шевченка. Переяславіка: Наукові записки Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»: Збірник наук. статей. 2015. Вип. 8 (10). С. 74–82.
7. Шевченко Т. Повне зібрання творів: у 12 т.; редкол.: М.Г. Жулинський та ін. Київ: Наукова думка, 2003. Т. 4. 600 с.
8. Кухарєва Н. Твори Т.Г. Шевченка періоду «Петербурзького Переяслава» в історико-літературних залах Музею «Заповіту» Т.Г. Шевченка. Переяславіка: Наукові записки Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»: Збірник наук. статей. 2015. Вип. 8 (10). С. 103–112.
9. Кухарєва Н., Коркач С. Переяславський Музей «Заповіту» Т.Г. Шевченка. Переяславіка: Наукові записки Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»: Збірник наук. статей. 2015. Вип. 8 (10). С. 113–125.
10. Кучеренко І. Переяславський Вознесенський собор у літературно-мистецькій спадщині Т.Г. Шевченка. Архітектурно-етнографічний аспект. Переяславіка: Наукові записки Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»: Збірник наук. статей. 2015. Вип. 8 (10). С. 133–136.
11. Подрига В. Змалювання образу Переяслава в повісті Тараса Шевченка «Близнецы». Переяславіка: Наукові записки Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»: Збірник наук. статей. 2015. Вип. 8 (10). С. 169–178.
12. Пригонюк С. Шляхами Великого Кобзаря. Тарас Шевченко і Переяславщина. Переяславіка: Наукові записки Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»: Збірник наук. статей. 2015. Вип. 8 (10). С. 180–189.
13. Тетеря Д. Кургани давнього Переяслава та його околиць і Тарас Шевченко. Переяславіка: Наукові записки Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»: Збірник наук. статей. 2015. Вип. 8 (10). С. 190–197.
14. Ткаченко В. Переяславські Андруші у творчій спадщині Т. Шевченка та Д. Косарик. Переяславіка: Наукові записки Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»: Збірник наук. статей. 2015. Вип. 8 (10). С. 200–211.
15. Шкіра О., Деркач Т. Бібліотечний проект «Шевченко і Переяславщина» в університетській книгозбірні. Переяславіка: Наукові записки Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»: Збірник наук. статей. 2015. Вип. 8 (10). С. 190–197.

ПЕРЕЯСЛАВСКАЯ ШЕВЧЕНКИАНА: АСПЕКТЫ НАУЧНОЙ РАЗРАБОТКИ

В статье рассматриваются научные труды, непосредственно или косвенно касающиеся изучения жизни и творчества Т. Шевченко и связанные с Переяславщиной. В настоящее время существует большое количество научных трудов исторического, археологического, краеведческого, литературно-художественного характера, где освещается жизнь и творчество во время его пребывания в Переяславе, однако нужно отметить, что на сегодня состояние исследования проблемы переяславской шевченкианы остается недостаточно изученным. Тема обусловлена недостаточной комплексной разработкой проблемы историографии переяславской шевченкианы, поскольку в научном обороте постоянно появляются новые материалы, проводятся тематические конференции, круглые столы, которые требуют целостного исследования.

Ключевые слова: Т. Шевченко, Переяслав, Переяславщина, творческое наследие, публикации.

PERIASLAVSKAYA SHEVCHENKIANA: SCIENTIFIC DEVELOPMENT ASPECTS

The article deals with scientific works that directly or indirectly relate to the study of the life and work of T. Shevchenko associated with Pereiaslav. Nowadays there is a large number of scientific works of historical, archeological, ethnographic, literary and artistic character, which cover the life and work of T. Shevchenko during his stay in Pereyaslav, but it should be noted that today the state of research of the problem of the Pereiaslav Shevchenko River remains underestimated. The theme is determined by the lack of comprehensive development of the problem of historiography of the Pereiaslav Shevchenko Region, since new materials are constantly being published in the scientific circulation, thematic conferences, round tables, which require a holistic study, are held.

Key words: *T. Shevchenko, Pereyaslav, Pereyaslav oblast, creative heritage, publications.*